

ÚKOL:

Představte si, že jste asistent/ka soudkyně Ústavního soudu. Ráno ve své kanceláři objevíte na stole spis případu se vzkazem od soudkyně zpravodajky:

Prosím o zpracování návrhu aplikace testu proporcionality na daný případ, zatím máme jen usnesení NS. Identifikuj dotčená základní práva a veřejné zájmy a proveď analýzu jejich konfliktu prostřednictvím testu proporcionality. Ještě nevím, jaký názor na věc mají další soudci v senátu, takže to rozhodni podle sebe, ale zkus se vypořádat i s možnými protiargumenty. Nechávám na tobě, jestli budeš postupovat podle „německé“ či „štrasburské“ varianty testu proporcionality.

Předem díky,

Mirka

POZNÁMKA:

Zaměřte se primárně na ústavní rovinu a lidskoprávní argumentaci, procesní detaily ponechte stranou.

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 30. září 2015 o dovolání obviněného **J. H.** proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. 4 To 347/2014, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu Brno-venkov pod sp. zn. 3 T 113/2014, takto:

Podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. **se dovolání obviněného J. H. odmítá.**

Odůvodnění:

Okresní soud Brno-venkov rozsudkem ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 3 T 113/2014, uznal obviněného J. H. (dále jen „obviněný“, příp. „dovolatel“) vinným, že

„dne 26. 5. 2014 ve věznici K., ulice B., K., okres B.-v., kde jako vězeň vykonává trest odnětí svobody, se opětovně prokazatelně, do Protokolu o provedení orientačního toxikologického vyšetření moče ze dne 26. 5. 2014, odmítnul podrobit vyšetření ke zjištění přítomnosti omamných a psychotropních látek v těle odsouzeného, kdy tímto závažným jednáním mařil účel výkonu trestu, který mu byl uložen v délce 14 měsíců rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 14. 1. 2013 pod sp. zn. 91 T 197/2012 s nabytím právní moci dne 14. 1. 2013, neboť odmítnutím se podrobit tomuto vyšetření porušil základní povinnosti odsouzeného podle § 28 odst. 1 písm. g) zákona č. 169/1999 Sb., a tohoto závažného porušení základních povinností se dopustil opakovaně i přesto, že dne 8. 3. 2013 byl u jmenovaného proveden kontrolní odběr moči, který prokázal pozitivitu na psychotropní látky – amphetaminy, za což byl kázeňsky potrestán vedoucím oddělení výkonu trestu celodenním umístěním do uzavřeného oddělení na dobu 20-ti dnů a tento kázeňský trest vykonal dne 1. 5. 2013 a dále dne 14. 10. 2013 se odmítnul podrobit orientačnímu toxikologickému vyšetření, čímž porušil základní povinnosti odsouzeného podle § 28 odst. 1 písm. c) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů tím, za což byl kázeňsky potrestán vedoucím oddělení výkonu trestu celodenním umístěním do uzavřeného oddělení na dobu 20-ti dnů a tento kázeňský trest vykonal dne 11. 12. 2013, a dále zejména poté, co byl rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 15. 5. 2014 sp. zn. 3T 44/2014, který nabyl právní moci téhož dne, uznán vinným a odsouzen pro spáchání přečinu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) trestního zákoníku, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců se zařazením do věznice s ostrahou, kterého se dopustil

tím, že v blíže neustanovené době do 10. 2. 2014 ve výkonu trestu ze shora citovaného rozhodnutí konzumoval vědomě návykovou látku obsahující amfetaminy.“

Takto popsané jednání obviněného soud právně kvalifikoval jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku a uložil mu podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou.

Proti citovanému rozsudku podal obviněný odvolání, o kterém rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. 4 To 347/2014, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

Obviněný se ani s rozhodnutím odvolacího soudu neztotožnil a prostřednictvím obhájkyne JUDr. Zlatavy Davidové proti němu podal dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení.

V podrobnostech dovolatel uvedl důvody, kvůli kterým se odmítl podrobit orientačnímu toxikologickému vyšetření moči. Poukázal na nestandardní způsob provedení předmětného vyšetření, kdy byl vystaven nedůstojnému zacházení, kterým bylo zasaženo do jeho základních práv v rozporu se zákonem o výkonu trestu odnětí svobody i Evropskými vězeňskými pravidly z roku 2006 (citoval z nich čl. 54/7). Soudy obou stupňů se podle něj s touto námitkou vypořádaly nedostatečně, neboť nebyl zjištěn žádný důkaz o tom, že v případě daného vyšetření šlo pouze o odběr biologického materiálu, nikoliv o osobní prohlídku, která měla být provedena dříve osobou k tomu oprávněnou. Uvedl, že neměl být vyšetřen zdravotní sestrou, nýbrž lékařem nebo osobou stejného pohlaví.

Dále obviněný namítl, že při samotném odběru vzorku moči byla porušena jeho práva i tím, že mu nebyla dána možnost vzorek poskytnout v odděleném prostoru za případné kontroly příslušníkem vězeňské služby, jak tomu bylo v předcházejících případech. Z obsahu spisu přitom nevyplývá ani skutečnost, že mu nic nebránilo v tom, aby se při poskytnutí vzorku otočil ke zdravotní sestře zády či bokem, jak v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl odvolací soud. V této souvislosti rovněž zdůraznil, že nabídl provést odběr krve, což však bylo zdravotní sestrou odmítnuto.

Dovolatel poukázal dále na to, že ani tvrzení odvolacího soudu o tom, že proti odběru vzorku nic nenamítal, neboť takový záznam v protokolu o vyšetření není obsažen, není podloženo žádnými důkazy. V předmětném tiskopise prý chybí prostor pro odůvodnění případného odmítnutí ze strany osoby poskytující příslušný vzorek a jedinou možností, jak dát nesouhlas s postupem odběru vzorku, je odmítnout jej poskytnout. Pokud soudy obou stupňů vzaly za prokázanou skutečnost, že osoba nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody má možnost vyjádřit se k protokolu daného úkonu, rozhodly na základě nesprávného hmotně právního posouzení.

Závěrem obviněný uvedl, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení i na základě toho, že ve spise není listinnými důkazy jakkoli doložena skutečnost, že u něj byla provedena osobní prohlídka a až následně odběr biologického materiálu. Nesprávnost hmotně právního posouzení soudů obou stupňů pak spatřoval konečně i ve způsobu jejich rozhodnutí, kdy nezohlednily, že výše uvedeným postupem bylo zasaženo do základních práv osoby nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody.

Dovolatel proto navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. 4 To 347/2014, a dále rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 3 T 113/2014, zrušil a za podmínek užití ustanovení § 265m odst. 1 tr. ř. jej zprostil viny.

K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který uvedl, že dovolání obviněného je obsahově shodné s jeho odvoláním a jeho podstatou je jednak trvajícím nesouhlasem dovolatele s tím, že při odběru jeho moči k vyšetření na přítomnost návykových látek byla přítomna zdravotní sestra, přičemž argumentoval tím, že odběr moči a osobní prohlídka byly jedním úkonem. Otázka, zda a jak byla osobní prohlídka spojena s odběrem moči, je však otázkou skutkovou, a nikoliv otázkou hmotně právního posouzení, když navíc obviněnému bylo kladeno za vinu toliko nepodrobení se odběru moči a nikoliv osobní prohlídce, a proto považoval za nerozhodné, jak tato probíhala.

K další námitce dovolatele o nedostatku soukromí při samotném odběru moči státní zástupce uvedl, že i tato je spíše skutková než hmotně právní povahy, a závěr soudu, že obviněný se zajisté směl od zdravotní sestry odvrátit, je závěrem skutkovým. I kdyby byl takový závěr nepodložený pro absenci důkazů, nezbyvá konstatovat, že extrémní rozpor mezi provedeným dokazováním a skutkovým zjištěním dovolatel nenamítá. Pro úplnost se státní zástupce vyjádřil i k obviněným citovaným Evropským vězeňským pravidlům z roku 2006 s tím, že ani ta nevyklučují, aby zdravotní sestra mohla pozorovat intimní části těla odsouzeného, když navíc ani nerozlišují poskytování zdravotních služeb na intimní a neintimní.

V závěru svého vyjádření proto státní zástupce shrnul, že konkrétní důvody uvedené dovolatelem zjevně neodpovídají důvodům dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť tento nenamítá nesprávné právní posouzení skutku ani jiné nesprávné hmotně právní posouzení a rovněž ani porušení zásad spravedlivého procesu. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání odmítl, neboť bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Z hlediska ustanovení § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlasil s projednáním dovolání v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání v této trestní věci je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., Nejvyšší soud musel dále posoudit otázku, zda obviněným uplatněný dovolací důvod lze považovat za důvod uvedený v citovaném ustanovení zákona, jehož existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. Současně je třeba dodat, že z hlediska § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. nepostačuje pouhé formální uvedení některého z důvodů vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. odkazem na toto zákonné ustanovení, ale tento důvod musí být také skutečně v podaném dovolání tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami.

Obviněný své dovolání výslovně opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť měl za to, že rozhodnutí soudu druhého stupně spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možno namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně kvalifikován jako určitý trestný čin, ačkoli šlo o jiný trestný čin, nebo se o trestný čin vůbec nejednalo. Důvody dovolání jako specifického opravného prostředku jsou koncipovány tak, že v dovolání není možno namítat neúplnost dokazování, způsob hodnocení důkazů a nesprávnost skutkových zjištění. Nejvyšší soud jakožto soud dovolací nemůže přezkoumávat a posuzovat postup hodnocení důkazů soudy obou stupňů ve věci ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., neboť tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních,

nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Je třeba zdůraznit, že Nejvyšší soud je zásadně povinen vycházet z konečného skutkového zjištění soudů obou stupňů a teprve v návaznosti na to zvažovat právní posouzení skutku a jiné hmotně právní posouzení. V opačném případě by se totiž dostával do pozice soudu druhého stupně a suploval jeho činnost (k tomu srov. usnesení Ústavního soudu např. ve věcech sp. zn. I. ÚS 412/02, sp. zn. III. ÚS 732/02, sp. zn. III. ÚS 282/03, sp. zn. II. ÚS 651/02, a další). V této souvislosti je také třeba připomenout, že z hlediska nápravy skutkových vad trestní řád obsahuje další mimořádné opravné prostředky, a to především obnovu řízení (§ 277 a násl. tr. ř.) a v určitém rozsahu i stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl. tr. ř.).

Z tohoto pohledu je zřejmé, že námitky dovolatele, že listinnými důkazy nebylo doloženo skutkové zjištění nalézacího i odvolacího soudu, že v případě předmětného vyšetření šlo o odběr biologického materiálu, nikoliv o osobní prohlídku, přičemž osobní prohlídka obviněného byla provedena dříve a až následně odběr biologického materiálu, nelze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť směřují k provedeným důkazům, jejich hodnocení a učiněnému skutkovému zjištění.

Obviněný obdobně jako ve své obhajobě před soudem prvního stupně a ve svém odvolání vytýkal dále soudům obou stupňů, že se nedostatečně vypořádaly s jeho tvrzeními o nestandardním způsobu provedení daného vyšetření, kdy byl vystaven nedůstojnému zacházení a nebyla mu dána možnost poskytnout vzorek moči v odděleném prostoru. Navíc podle něj nebylo žádnými důkazy podloženo ani to, že v protokolu o provedení vyšetření chybí záznam o jeho námitce proti odběru vzorku, jak v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl odvolací soud, v důsledku čehož tento soud dovodil, že obviněný takovou námitku nevznesl. I taková argumentace dovolatele, stejně jako jeho výhrady, že soudy obou stupňů vzaly chybně za prokázané, že osoba nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody má možnost se k předmětnému protokolu vyjádřit, jsou polemikou s tím, jak byly nalézacím soudem (s jehož závěry se ztotožnil i soud odvolací) hodnoceny provedené důkazy a zjištěn skutkový stav. V žádném případě nejde o námitky, které by se týkaly otázky hmotně právního posouzení. Z tohoto hlediska je irelevantní rovněž jeho tvrzení, že rozhodnutí soudů obou stupňů spočívají na nesprávném hmotně právním posouzení, neboť uvedeným postupem bylo zasaženo do základních práv osoby nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody v rozporu s příslušným zákonem a Evropskými vězeňskými pravidly z roku 2006; pro úplnost lze v tomto směru odkázat na příléhavé vyjádření státního zástupce.

Lze tak shrnout, že obviněným vytýkané vady měly výlučně povahu vad skutkových a procesních, nikoli hmotně právních, a že obviněný neuplatnil žádnou konkrétní námitku, již by bylo možno považovat z hlediska jím uvedeného důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. za relevantní.

Zásah do skutkových zjištění sice lze v rámci řízení o dovolání připustit, ale jen tehdy, existuje-li extrémní nesoulad mezi vykonanými skutkovými zjištěními a právními závěry soudu a učiní-li dovolatel (současně) tento nesoulad předmětem dovolání. V daném případě se však ani o takovou situaci nejednalo, neboť z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů vyplývá zjevná logická návaznost mezi provedenými důkazy, jejich hodnocením a učiněnými skutkovými zjištěními na straně jedné a právními závěry soudů na straně druhé.

K tomu je rovněž možné poznamenat, že pokud by výhrady obviněného měly být považovány za zpochybnění správnosti a přesvědčivosti odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, pak je třeba připomenout, že dovolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné (srov. § 265a odst. 4 tr. ř.).

Z těchto jen stručně uvedených důvodů (§ 265i odst. 2 tr. ř.) Nejvyšší soud v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.] dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl, neboť bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Proto ani nepostupoval podle § 265i odst. 3 tr. ř. a nepřezkoumával napadené rozhodnutí a řízení mu předcházející. Přitom je nutné uvést, že takový aplikační postup nezasáhl do základních práv dovolatele, a tudíž není ani v rozporu s nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 180/03 a sp. zn. I. ÚS 55/04, v nichž tento soud vyslovil výhrady k extenzivnímu výkladu § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. ze strany Nejvyššího soudu.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí o dovolání není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 30. září 2015

JUDr. Jan Bláha
předseda senátu